

Verantwoording onderzoek criminaliteit in de zorg RTL Nieuws

De onderzoeksredactie van RTL Nieuws deed onderzoek naar indicatoren voor fraude en criminaliteit in de zorg. In dit document lees je hoe het onderzoek tot stand kwam.

In samenspraak met het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ) en het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) Oost-Nederland zijn 8 risico-indicatoren samengesteld die kunnen wijzen op mogelijk zorgfraude of -ondermijning.

Om bedrijven te toetsen op deze indicatoren zijn via Graydon, dat informatie verzameld over bedrijven uit openbare bronnen, gegevens gekregen van zo'n 70.000 bedrijven in het sociale domein, waarmee RTL Nieuws vervolgens heeft gekeken in hoeverre bedrijven voldoen aan een risico-indicator.

Wanneer er sprake is van een 'hit' op een risico-indicator is door RTL Nieuws een rode vlag geplaatst achter een bedrijf. Uiteindelijk is een bestand samengesteld met alle bedrijven/instellingen met minimaal 3 rode vlaggen. Uit dat bestand zijn bedrijven/instellingen verwijderd die niet onder de scope van het onderzoek vallen. Denk bijvoorbeeld aan ziekenhuizen, samenwerkingsverbanden en lokale welzijnsorganisaties. Ook is een check gedaan of bedrijven per heden nog wel actief zijn in zorgverlening.

Indicatoren

Hoge winst – In geval van een eenmanszaak: winst hoger dan 100.000 euro. In geval van een vennootschap onder firma: winst per vennoot minimaal 100.000 euro. Bij alle andere rechtsvormen is een rode vlag geplaatst wanneer het netto bedrijfsresultaat voor belastingen meer dan 8% van de omzet is.

Hoge omzet ZZP - In geval van een eenmanszaak zonder werknemers is de aanneming gedaan dat het een ZZP'er betreft. Als de omzet hoger is dan 150.000 euro is een rode vlag geplaatst.

Loonratio – Als de verhouding tussen omzet en personeelskosten lager is dan 65%.

WNT-norm – Als minimaal 1 bestuurder een hogere beloning krijgt dan de Wet Normering Topinkomens voorschrijft (meer dan 228.599 brutoloon of andersoortige vergoedingen).

Netwerk vastgoed – Als de zorgaanbieder of een persoon binnen het netwerk ook vastgoedondernemer is.

Netwerk hoog risico – Als de ondernemer of netwerk ook 1 of meerdere bedrijven heeft in een branche met een verhoogd risico op ondermijning. (SBI-codes 35, 38, 43, 45, 47, 49, 53, 55, 56, 64, 66, 68, 69, 77, 78, 80, 82, 92, 96).

Wijziging – Als de rechtsvorm van de organisatie na de oprichting meer dan 1 keer binnen 6 maanden is gewijzigd of als een of meer bestuurders binnen 6 maanden na oprichting zijn gestopt. Alleen bij bedrijven die in of na 2015 zijn gestart.

Faillissement – Als ondernemer of iemand in het netwerk eerder een faillissement had.

Beperkingen

Niet voor elk bedrijf uit de lijst zijn genoeg gegevens beschikbaar om alle indicatoren te toetsen. Zo zijn regelmatig geen jaarrekeningen bekend, omdat deze – ondanks een wettelijke verplichting - niet zijn aangeleverd of omdat bedrijven nog relatief jong zijn. In die gevallen konden financiële indicatoren als winstratio, loonratio, wnt-norm niet worden getoetst. Ook als deze er wel zijn is niet altijd precies te vinden hoeveel individuele bestuurders verdienen, waardoor de WNT-norm regelmatig niet te toetsen is.

Conclusies

Op basis van de analyse zijn **567 instellingen/bedrijven gevonden waar sprake is van minimaal 3 rode vlaggen.**

Aantal vlaggen

- 1 bedrijf krijgt 6 rode vlaggen.
- 6 bedrijven krijgen 5 rode vlaggen
- 78 bedrijven krijgen 4 rode vlaggen
- 482 bedrijven krijgen 3 rode vlaggen

Rechtsvormen

De groep van 567 instellingen/bedrijven bestaat uit:

- 334 BV's
- 183 Stichtingen
- 18 VOF's
- 13 Eenmanszaken
- 9 Burgerlijke maatschappen
- 7 Cooperatieve verenigingen
- 1 Commanditaire vennootschap
- 2 door KvK als 'overig' betitelde rechtsvormen

Omvang bedrijven

Om een idee te krijgen van de omvang van bedrijven uit de lijst is gekeken naar het aantal werknemers dat bekend is bij de KvK. Daar is goed te zien dat er best veel bedrijven met een beperkt aantal werknemers in de lijst staat.

Aantal werknemers	Aantal bedrijven
0	32
0,5 - 5	89
5 - 10	73
10 - 50	149
50 - 250	43
250 - 1000	39
1000+	48
Onbekend	94

Soort zorgbedrijven

Op basis van de inschrijving is een indicatie te geven van het soort zorgbedrijven. Na research is gebleken dat de SBI-code niet altijd goed weergeeft welke vorm van zorg er wordt aangeboden. Toch geeft het een aardig beeld van de diversiteit van de lijst.

SBI	Totaal	Omschrijving SBI
88101	127	Thuiszorg
8720	81	Huizen en dagverblijven voor verstandelijke gehandicapten
87302	47	Huizen en dagverblijven voor niet-verstandelijke gehandicapten en verzorgingshuizen
86913	42	Praktijken van psychotherapeuten, psychologen en pedagogen
87901	33	Jeugdzorg met overnachting en dagverblijven voor jeugdzorg
86104	31	Geestelijke gezondheids- en verslavingszorg met overnachting
86222	24	Praktijken van psychiaters en dagbehandelcentra voor geestelijke gezondheids- en verslavingszorg
88992	23	Maatschappelijk werk
8710	20	Verpleeghuizen
86929	19	Samenwerkingsorganen op het gebied van gezondheidszorg en overige
88103	14	Ondersteuning en begeleiding van gehandicapten
87902	13	Maatschappelijke opvang met overnachting
88999	13	Ambulante jeugdzorg, maatschappelijk werk en advies en lokaal welzijnswerk
88991	12	Ambulante jeugdzorg
87301	11	Huizen en dagverblijven voor niet-verstandelijke gehandicapten
88993	7	Lokaal welzijnswerk
88102	6	Welzijnswerk voor ouderen
6420	5	Financiële holdings
8211	4	Brede administratieve dienstverlening
85599	4	Studiebegeleiding, vorming en onderwijs (rest)
69209	3	Overige administratiekantoren
86919	3	Overige paramedische praktijken (geen fysiotherapie en psychologie) en alternatieve genezers
8891	2	Maatschappelijke dienstverlening zonder overnachting niet specifiek gericht op ouderen en gehandicapten
1411	2	Houden van melkvee
7810	2	Arbeidsbemiddeling
8560	2	Dienstverlening voor het onderwijs
68203	2	Verhuur van overige woonruimte
70221	2	Organisatieadviesbureaus
94997	2	Overige belangenbehartiging (rest)
1254	1	Teelt van houtig kleinfruit onder glas
8219	1	Secretariële dienstverlening
46499	1	Groothandel in overige consumentenartikelen (rest, non-food)

82999	1	Overige zakelijke dienstverlening (rest)
85519	1	Overig sport- en recreatieonderwijs
85592	1	Bedrijfsopleiding en -training
86921	1	Gezondheidscentra
86922	1	Arbobegeleiding en re-integratie
91021	1	Musea
94993	1	Steunfondsen (niet op het gebied van welzijnszorg)
94996	1	Overige ideële organisaties (rest)

Leeftijd

259 van de 567 bedrijven zijn begonnen na 1 januari 2015.

Cijfers per indicator

Hoge winst

287 bedrijven in de lijst krijgen een rode vlag voor een hoge winst. Winsten hoger dan 20% zijn geen uitzondering (139 bedrijven). In enkele gevallen is er mogelijk sprake van fouten bij het doorgeven van de financiële gegevens, gezien er in die gevallen sprake is van 100% of meer winst. Het gaat om een kleine groep.

Bij de gegevens over winst is het nog wel de vraag in hoeverre bij sommige bedrijven de zorgtak en andere geldstromen van elkaar gescheiden zijn in het financiële verslag. Denk aan een zorgboerderij met landbouwactiviteit, een coachingbedrijf dat ook kinderen met autisme of ADHD behandelt of een restaurant waar mensen met een beperking werken.

Hoge omzet ZZP

Er is **1 bedrijf** gevonden met een omzet hoger dan 150.000 euro, waarvan op basis van de combinatie eenmanszaak/0 werknemers vermoed wordt dat het ZZP betreft.

Loonratio

366 bedrijven in de lijst krijgen een rode vlag voor de verhouding personeelskosten/omzet. In die gevallen is de verhouding lager dan 65%. Veel van deze bedrijven krijgen ook een rode vlag voor een hoge winst.

Ook hier geldt dat bij enkele uitschieters mogelijk sprake is van het incorrect doorgeven van financiële gegevens.

WNT-norm

Op basis van de beperkte financiële gegevens over vergoedingen van individuele bestuurders is van **1 bedrijf** duidelijk dat er boven de WNT-norm wordt verdiend.

Van nog eens *84 bedrijven* is duidelijk dat het totaalbedrag dat bestuurders en toezichthouders ontvangen, hoger is dan de WNT-norm. Maar omdat het hier gaat om meerdere personen is niet op te maken of er op individueel niveau sprake is van een overschrijding van de WNT-norm.

Netwerk vastgoed

295 bedrijven in de lijst krijgen een rode vlag vanwege een link met vastgoed bij ondernemer of netwerk.

Netwerk verhoogd risico

555 bedrijven hebben een link met bedrijven met een verhoogd risico op ondermijning. Deze rode vlag gaat dus bijna voor alle bedrijven uit de lijst op. Hieronder een overzicht van het aantal 'hits' per SBI-categorie.

SBI-code	Totaal	Omschrijving code
SBI 35	3	Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht
SBI 38	1	Afvalinzameling en -behandeling; voorbereiding tot recycling
SBI 43	19	Gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw
SBI 45	5	Handel in en reparatie van auto's, motorfietsen en aanhangers
SBI 47	49	Detailhandel (niet in auto's)
SBI 49	23	Vervoer over land
SBI 53	0	Post en koeriers
SBI 55	12	Logiesverstrekking
SBI 56	40	Eet- en drinkgelegenheden
SBI 64	410	Financiële instellingen (geen verzekeringen en pensioenfondsen)
SBI 66	84	Overige financiële dienstverlening
SBI 68	254	Verhuur van en handel in onroerend goed
SBI 69	109	Rechtskundige dienstverlening, accountancy, belastingadvisering en administratie
SBI 77	30	Verhuur en lease van auto's, consumentenartikelen, machines en overige roerende goederen
SBI 78	62	Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer
SBI 80	12	Beveiliging en opsporing
SBI 82	31	Overige zakelijke dienstverlening
SBI 92	0	Loterijen en kansspelen
SBI 96	21	Wellness en overige dienstverlening; uitvaartbranche

Wat aan bovenstaande lijst meteen opvalt is de link met financiële instellingen. Het gaat hierbij veelal om holdings. Regelmatig keren deze terug in bestuursfuncties. Ook de link met verhuur van en handel in onroerend goed is flink vertegenwoordigd, net als rechtskundige dienstverlening. Mocht er behoefte aan zijn, dan kan op basis van de lijst een uitdraai gemaakt worden van de betreffende bedrijven/instellingen per gelinkte risicobranche.

Wijziging

92 bedrijven die na 1 januari 2015 zijn ingeschreven bij de Kamer van Koophandel hebben binnen 6 maanden na oprichting hun rechtsvorm gewijzigd of binnen 6 maanden zijn 1 of meer bestuurders vertrokken.

Voor deze indicator is aanvankelijk ook gekeken naar aantreden van bestuursleden in kort tijdsbestek na oprichting en meerdere wijzigingen van het adres in korte tijd. Besloten is echter om vanwege de data (huisnummers worden bijvoorbeeld soms geschreven als 1a, dan weer als 1-a) of voortschrijdend inzicht (bij vrijwel alle bedrijven – ook buiten de lijst – treedt een aantal bestuursleden aan nadat het bedrijf is ingeschreven. Daarmee lijkt het niet de meest geschikte risico-indicator).

Faillissement

197 bedrijven hebben een link in het netwerk met een faillissement.

Historische check

Op basis van rechtbankuitspraken en beschikbare openbare historische gegevens van destijds is van een aantal veroordeelde zorgverleners bekeken of zij – toen hun zaak speelde – ook 3 of meer rode vlaggen zouden krijgen. Dit bleek voor de bedrijven waarvan voldoende historische openbare gegevens beschikbaar waren het geval. De onderzochte nu niet meer actieve bedrijven zouden 3 en 4 rode vlaggen krijgen.

Uitgewerkte casussen

Naast de uitkomsten van de uitgebreide data-analyse zijn door de onderzoeksredactie van RTL Nieuws een aantal bedrijven die naar boven komen uit het onderzoek nader onder de loep genomen. Deze aanvullende research leverde naast de al bekende indicatoren nog meer informatie op.

Samen met de conclusies uit de data-analyse zijn de uitgewerkte casussen als check en voor duiding voorgelegd aan meerdere deskundigen op het gebied van zorg, criminaliteit en ondermijning. Aanbevelingen zijn meegenomen in de duiding van het onderzoek. Reacties van deze deskundigen op de uitkomsten zijn te zien en lezen in de diverse nieuwsuitingen naar aanleiding van dit onderzoek.

Hilversum, oktober 2021

Maaïke Kempes, Meike van Roosmalen & Jasper Bunschoek

Onderzoeksredactie RTL Nieuws